

Peter Taaffe (14 oktober 2009)

En otjänst mot Trotskij*

Peter Taaffe, som är ordförande för Socialist Party (CWI i England och Wales), recenserar här *Trotsky a Biography* av Robert Service, Macmillan, 2009. Recensionen publicerades ursprungligen på <http://www.socialistparty.org.uk> under rubriken "A 'dis-Service' to Leon Trotsky"

Denna bok är väldigt tjock – hela 600 sidor – men väldigt tunn när det handlar om en ärlig politisk undersökning och analys av Leo Trotskij's idéer, föremålet för Services lunta. Hans motivering? Att denna bok skulle vara den första "fullskaliga biografien över Trotskij skriven av någon utanför Ryssland som inte är trotskist". Han medger att Isaac Deutscher, som skrev en trilogi om Trotskij, och Pierre Broué, som gav ut en studie i en volym på 1 000 sidor 1989, skrev med "brio" (livfullhet). Vad gäller Trotskij's egen redogörelse över sitt liv, *Mitt liv*, avfärdas denna som "egennyttig och ett exempel på självförhärligande"!

Detta är ett milt exempel på de skymford Service kastar mot Trotskij. Han kom med "allvarliga felaktigheter" i sitt skrivande, han var en "intellektuell översittare"; han var "fåfång och självupptagen". Två rader efter dessa anklagelser säger Service att Trotskij "ogillade skryt"! Han anklagas för att ha tarvliga motiv när han som det påstås "övergav sin första fru" och sina två döttrar som, vilket Service icke desto mindre medger, uppmanade honom att fly från Sibirien för att förena sig med Lenin och de ledare för RSDAP [Ryska socialdemokratiska arbetarpartiet] som gav ut *Iskra* (Gnistan), den tidens revolutionära tidning. På praktiskt taget varje sida finns det åtminstone en förvanskning, och oftast flera, av Trotskij's idéer, hans personliga liv osv.

Det finns inte ett enda relevant nytt faktum som lägger till något i vår bild av Trotskij i denna bok... förutom att vi får veta att Trotskij's barn fick en "Wiensk brytning" – vilken överraskning när de bodde i den staden. Det finns emellertid ett överflöd av upprepade prokapitalistiska och stalinistiska smädelser mot Trotskij's idéer och handlingar från det ögonblick då han blev aktiv i de ryska revolutionära underjordiska kretsarna fram till den dag han mördades. Pådriven av Andrew Marr – som, måste tilläggas, för en tid under sin "missriktade" ungdom var trotskist av det timidaste slaget – försökte Service, på BBC Radios *Start the Week* den 12 oktober [2009], utföra ytterligare ett "mord" på Trotskij, av litterärt slag denna gång.

Felaktiga påståenden

Otroligt nog får vi t ex veta att Trotskij före 1914 inte var någon "marxistisk teoretiker"! Olyckligtvis vad gäller Services "självupptagenhetsredogörelse" har vi den lilla "beklagliga" detaljen att Trotskij satt som ordförande för Petrogradsovjeten under 1905 års revolution, vid tiden den största händelsen för arbetare och förtryckta över hela världen sedan Paris-kommunen 1871. Under denna revolution var han även redaktör och skrev för en dagstidning och en marxistisk teoretisk tidskrift.

Dessutom formulerade Trotskij före 1914 sin berömda teori om den "permanenta revolutionen". Han förklarade att den kapitalistiskt-demokratiska revolutionen – jordreform,

* En ordlek: "otjänst" är på engelska "disservice", författaren använde "dis-Service" i rubriken - öa.

nationella frågan, feodalismens och den tsaristiska diktaturens avskaffande – i ett ”outvecklat” land som Ryssland inte kunde fullbordas av kapitalisterna själva. Med denna idé var han vid den tiden ense med Lenin och bolsjevikerna. Men Trotskij gick längre och visade att endast arbetarklassen – med dess speciella dynamiska egenskaper i Ryssland – kunde spela den ledande rollen i en allians med bondeklassen i att fullborda den kapitalistiska demokratiska revolutionen. Detta i sin tur skulle vara inledningen till en internationell socialistisk revolution. Detta var ett storslaget utkast till vad som verkligen hände 1917: en arbetarnas och böndernas socialistiska regering och de tio dagarna som skakade världen.

Service fortsätter med att hävda att Trotskij inte var ”nyskapande”; denna teori var i verkligheten Alexander Helfands intellektuella egendom, vilken, bättre känd som Parvus, samarbetade med Trotskij. Tyvärr för Service har vi ett erkännande från Trotskij själv att Parvus bidrog med ”lejonparten” av denna teori. Men Parvus kom inte i närheten av att dra samma djärva revolutionära slutsats som Trotskij.

Parvus menade att resultatet av en allians mellan arbetarklassen och bondeklassen skulle begränsa sig till kapitalismens ramverk, möjligen leda till en regering likt de dåvarande ”arbetarregeringarna” i Australien. Trotskij hävdade tvärtom att när väl den kapitalistiskt-demokratiska revolutionen genomförts, då skulle en arbetar- och bonderegering komma till makten som därefter skulle vara tvungen att gå vidare med den socialistiska revolutionens uppgifter vilket i sin tur skulle leda fram till en internationell rörelse.

Services försök i de tidiga delarna av boken att hävda att Trotskijs originella teoretiska bidrag saknade värde upphävs senare när han, med gnisslande tänder, tvingas erkänna att Lenin i privata samtal med Joffe – en av Trotskijs vänner – medgav att Trotskij hade haft rätt i fråga om perspektiven för den ryska revolutionen. Trotskijs teori är relevant idag i alla samhällen i den ”underutvecklade” världen som fortfarande har att fullständigt fullborda den kapitalistiskt-demokratiska revolutionen.

Services alla syrliga kommentarer om Trotskij är endast uppvärmda idéer som serverats av tidigare kritiker, som sträcker sig tillbaka till självaste stalinismen, kapitalistiska kommentatorer, fördomsfulla socialdemokrater och reformister. Vi finner samma anklagelser mot Trotskij vad gäller terrorism, Kronstadtopproret, ”auktoritära metoder”, utan några som helst nya bevis att backa upp dem med.

Trotskij anklagas till exempel för att ”utlämna” Kronstadtrevolten 1921 i *Mitt liv*. Trotskij själv förklarade, när han på 1930-talet svarade på ”ramaskrin om Kronstadt”, att det var av den enkla anledningen att den inte ansågs vara en stor händelse förrän den på 1930-talet togs upp på nytt av senare dagars kritiker som anarkister och, tyvärr, av Victor Serge. Trotskij anklagades för att ha ”slagit ner” ”Kronstadtmatroserna”, ”samma matrosor” som deltog i oktoberrevolutionen.

I en detaljerad analys visade han att så inte var fallet – han spelade ingen direkt roll i undertryckandet av Kronstadtrevolten, men accepterade fullt ”moraliskt ansvar” för de åtgärder som vidtogs.¹ ”Rebellerna” i Kronstadt krävde ”sovjeter utan bolsjevikerna” vilket applåderades av kontrarevolutionärer i Ryssland och över hela världen. Service upprepar bara lögnen – utan några som helst bevis – för att försöka övertyga oss om att matroserna 1921 var desamma som de hjältemodiga upprorsmännen från oktoberrevolutionen, vilket de inte var. Den överväldigande majoriteten av arbetarna i Petrograd gav sitt stöd till de åtgärder som vidtogs mot dem.

¹ Se Trotskijs artikel [Mer om undertryckandet av Kronstadt](#) – ö a

Med hjälp av oberoende källor visade Trotskij att revoltens ledare, av egna själviska syften – under inbördeskriget – krävde speciella privilegier. De hotade även att ta över Röda Flottan, som i och med den smältande isen i Finska viken skulle ha öppnat portarna för ett imperialistisk angrepp mot den ryska statens själva hjärta. Motvilligt krossade den ryska arbetarregeringen därför revolten, sedan myteristerna vägrat att förhandla och ge med sig.

Demokrati

En lika tvivelaktig metod – att inte beskriva händelseförloppet som det faktiskt hände – använder Service om själva ryska revolutionen. Det var en ”kupp” – och anklagelserna om ”terrorism” mot Trotskij och bolsjevikerna återupplivas. Faktum är att den ryska revolutionen genomfördes på grundval av en demokratisk omröstning i sovjeternas kongress – den mest representativa institutionen i historien – vilken uttryckte arbetarnas, soldaternas och böndernas direkta åsikter i det dåvarande Ryssland. Vinterpalatset intogs med ett minimum av förluster – ingenting jämfört med de fem miljoner ryssar som dödades och skadades svårt under första världskriget. Service ”glömmer bort” att nämna att revolutionen satte stopp för detta krigs blodbad. Vägt i historiens vågskålar, vilket var mest progressivt: den relativt sett oblodiga ryska revolutionen eller Första världskriget, som avslutades genom revolutionen?

Författaren anklagar Trotskij och Lenin för totalitarism och diktatur på grund av att andra partier förutom bolsjevikerna ”olagligförklarades”. Under den första perioden efter revolutionen var alla partier tillåtna att verka – inklusive mensjevikerna och socialistrevolutionärerna, med undantag för de reaktionära Svarta Hundradena. Detta förändrades först när vart och ett av dem systematiskt tog till vapen tillsammans med de vita arméerna – de kontrarevolutionära godsägarna och kapitalisterna – i ett försök att med våld störta revolutionen. Faktum är att bolsjevikerna, i en alltför overseende handling, frigav general Krasnov – som organiserat en kontrarevolutionär resning – vilket gjorde att han omedelbart samlade en vit armé som dödade tusentals arbetare och bönder.

Anklagelser om terrorism

Precis som all smutskastning av revolutioner – så långt tillbaka som de engelska och franska revolutionerna – passar anklagelser om ”terrorism” illa på läpparna hos sådana som Service. Han klagat på ”bristande demokrati” efter revolutionen. Tillät Nordstaterna och Abraham Lincoln Sydstaternas slavägare att agera ostraffat i norr under det amerikanska inbördeskriget? Lät Oliver Cromwell rojalisterna operera fritt i de områden som kontrollerades av parlamentsanhängarna under det engelska inbördeskriget? Rysslands fruktansvärda inbördeskrig, med invasion av imperialismens 21 arméer som stödde de vita arméerna, resulterade i en omfattande tillintetgörande av liv och fruktansvärd svält i delar av Ryssland. Hela ansvaret för detta vilar på imperialismens axlar som försökte krossa revolutionen.

Sagan om hur impopulära bolsjevikerna och sådana som Lenin och Trotskij var när de hade makten motsägs till och med av Service självt. Han påpekar t ex att revolutionen på ett stadium reducerats till den gamla provinsen Muscovij och de två storstäderna Petrograd och Moskva. Varför överlevde och triumferade revolutionen, besegrade de vita och drev ut de imperialistiska arméerna ur Ryssland? Det berodde på att den stora massan av befolkningen såg fördelarna med arbetar- och bonderegeringen och deras handlingar som att ge jord till bönderna, befrielse från tsarismens förtryck och bröd. Arbetare över hela världen stödde också Rysslands arbetarklass.

Men det är i fråga om Trotskijs kamp mot Stalin och byråkratin som ytligheten i Services metoder avslöjas. Han visar vad han är ute efter – det verkliga skälet till att skriva den här boken – redan från första början i sin inledning. Först har vi det rörande försvaret av Stalin

som inte var ”någon medelmåtta utan hade en rad imponerande färdigheter så väl som en talang för beslutsamt ledarskap”. Men å andra sidan var Stalin, Trotskij och Lenin ”överens om mer än de var oense om”. Den implicita slutsatsen – preciserad i hans efterföljande analys – är att Stalins regim i praktiken var en ”utväxt” av Lenins bolsjevism och Trotskij ”förvärvade” bolsjevism.

I verkligheten flöt en ”flod av blod” mellan Lenin och Trotskij revolutionära regim, som vid revolutionens början utmärktes av massdeltagande och arbetardemokrati, och Stalins. De stora utrensningarna på 1930-talet – som Service skandalöst nog endast nämner i förbigående – representerade ett ensidigt inbördeskrig mot återstoden av bolsjevikpartiet. Han jämför faktiskt Stalins monstruösa utrensningar och rättegångar med de påstådda ”skenrättegångarna” mot socialistrevolutionärerna (SR) 1921, som handlade om verkliga terroristhandlingar där SR:arna skjutit två skott i Lenins kropp och dödat två bolsjeviker, Uritskij och Volodarskij.

Trotskij begick aldrig något terrordåd mot Stalin eller hans regim. Och bolsjevikerna lät två framstående socialdemokrater från Andra Internationalen komma till Ryssland 1921 för att försvara de anklagade. Dessa avrättades inte trots att de befanns skyldiga. Stalin tillät inga sådana friheter för de anklagade i Moskvarättegångarna.

Stalinismen var ingen ”naturlig utveckling” av leninismen, utan dess negation. Detta är författaren oförmögen att se. Han står på samma sida som dessa kapitalistiska kommentatorer och andra motståndare till marxismen – trotskismen är bara dess moderna manifestation – som vill sopa bort minnet av alla verkliga lärdomar av revolutionen och Trotskij kamp.

Service skriver att ”en gång var Trotskij ett ofta förekommande ämne i den offentliga debatten, åtminstone utanför Sovjetunionen. Dessa dagar är förbi.” Önsketänkande! ”Trotskism” har för kapitalisterna och dess media blivit den nya svordomen – det har ersatt ”kommunist” – i deras lexikon. Under den period med massiva sociala uppror som följer i spåren på den förödande ekonomiska kris som världskapitalismen genomgår, söker den nya generationen efter idéer om hur man skall kunna gå framåt och utmana det kapitalistiska systemet. Detta innebär oundvikligen att man blickar bakåt på tidigare exempel av kamp.

Den verkliga Trotskij

De mest beslutsamma och medvetna av de unga arbetarna, kvinnorna, de svarta och asiatiska kämparna kommer att under sitt sökande efter en metod att kämpa idag att återupptäcka Trotskij. Han kämpade för en ny värld av arbetardemokrati och socialistiskt samarbete, fritt från exploatering. Hans ”moderna” biograf försöker stötta upp ett system som är sjukt intill döden. Därför ägnar hans sig i denna bok åt en väldig förvanskning av Trotskij idéer.

Service har fel när han påstår att Trotskij identifierades som ”mensjevik” och när han anklagar honom för att inte vara vetenskaplig. På samma sätt begriper han ingenting av Trotskij inställning gentemot den tyska revolutionen 1923. Han säger att Trotskij inte intog någon ståndpunkt ifråga om denna världsomskakande händelse. Trots att ledaren för det tyska kommunistpartiet vid tiden, Brandler, ville att han skulle komma till Tyskland för att hjälpa den tyska arbetarklassen att ta makten. Det skulle krävas en mycket större bok än Services för att vederlägga alla hans fel.

Service har kommenterat men i själva verket inte förstått varför Stalin – med världskapitalismens tysta medgivande vid den tiden – lät mörda Trotskij båda döttrar, hans båda söner, och i stort sett hela hans familj, inklusive Trotskij själv. Stalin trodde att han kunde utplåna en idé och en metod. Han lyckades inte – Trotskij och hans idéer lever vidare. Om den

mäktiga stalinistiska apparaten, med dess lögner och förvanskningar, inte lyckades vilka utsikter har då Service att lyckas?

Den mest kväljande aspekten av denna bok är det väldigt personfixerade angreppet mot Trotskij. ”Angrip en man eller kvinnas idéer men lämna personen ifred.” Detta är inte en levnadsregel som författaren ansluter sig till. Det är inte en fråga om att ”försköna” Trotskij, hålla fast vid en personlighetskult osv., utan det handlar om att lära av Trotskijs marxistiska metod som låter oss utveckla de politiska verktyg som kan lägga grunden för en socialistisk värld. Något sådant kommer man inte att hitta i Services bok; läs den men läs även Trotskijs *Mitt liv* och till och med Deutschers trilogi – som även om den inte är perfekt och definitivt inte ”trotskistisk”, åtminstone försöker ge en bild som går att känna igen av Trotskijs liv och vad han stod för. Läs även det material som Socialist Party gett ut om Trotskijs liv och dess relevans idag.²

Services bok är helt klart ämnad som en plattform för en politisk offensiv mot den framtida ”faran” att Trotskijs idéer ska nå en bred krets, speciellt för en ny generation som vaknar upp till ett politiskt liv, vilket de kommer att göra.

Vi utmanar Robert Service till en debatt med representanter från Socialist Party om de idéer han för fram i sin bok, antingen vid den kommande *Socialism 2009* eller vid vilket annat tillfälle som helst han kan tänka sig!

Inbjudan till att debattera Trotskij avvisas

En inbjudan om att debattera hans idéer vid Socialist Partys *Socialism 2009* skickades till Robert Service, författaren till *Trotsky: A Biography* som Socialist Partys ordförande Peter Taaffe recenserat ovan.

Tyvärr avböjde Robert Service med följande kommentar:

”Jag är ledsen men jag måste avböja. Av tidigare erfarenheter från partipolitiska evenemang av detta slag tror jag att det kommer att skapas mer hetta än klarhet. För mig är Trotskij en seriös politisk gestalt och jag uppskattar och vill gärna debattera honom; men jag tvivlar på att detta är möjligt med en organisation som tar Peter Taaffe på allvar som ledare och tänkare. Jag kan lika gärna vara öppenjärtig.

Er Bob Service”.

Peter Taaffe svarade Robert Service så här:

”Vi är ’öppenjärtligt’ förvånade att du avvisat möjligheten att debattera Leo Trotskijs roll vid vårt förestående *Socialism 2009*-event.

Är detta den sofistikerade, självsäkra, belevade, professorsliknande intellektuella gigant som nyligen besökte radiostationer och fritt kommenterade Trotskij, och som avvisar vår inbjudan att ’debattera’ Trotskij med att ta till personliga förolämpningar?

Detta är verkligen ett okarakteristiskt vresigt utbrott från din sida, något som kanske förorsakats av min recension, som jag måste medge inte alls är välvilligt inställd till er bok. Varför inte ’debattera’ med mig eller någon annan representant för Socialist Party och låta oss uppvisa vår ’frånvaro av ledarskap’ och bristande intelligens?

² Det bästa Trotskij-biografen på svenska är Pierre Broués *Trotskij – en biografi*, Carlssons 2011.

Vi vill be dig att ompröva ditt första svar på vår förfrågan om en debatt som jag kan försäkra er kommer att ha mer 'klarhet' än 'hetta' och kanske mindre 'hetta' än vad som visade sig i din behandling av Trotskij.

Du är ovillig att tala vid detta evenemang, kanske för att du fruktar att åhörarna troligen kommer att stödja de som följer Trotskijs idéer idag. Om så är fallet är vi beredda att debattera Trotskijs idéer med dig var som helst – till och med på din egen 'bakgård' i Oxford kanske – antingen med mig själv eller, om du hellre föredrar det, en mer acceptabel representant för Socialist Party.

Vi vore tacksamma för ett snabbt svar på detta så att vi kan förbereda en debatt och diskussion om Trotskij med dig så snart som möjligt.

Högaktningsfullt Peter Taaffe.”

Översättning: *Per-Olov Eklund*

Lästips:

För fler recensioner av Services Trotskij-biografi m m, se [Trotskij – Recensioner, debatt, kompletterande material](#)